

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ БАНКІВСЬКОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ

Сучасний етап розвитку світової економіки та економіки України характеризується потужною концентрацією капіталу шляхом злиття і поглинання кредитних установ, корпорацій, створення стратегічних альянсів, мегабанків тощо. Банківська система є активною складовою економіки країни, яка за умов ефективного функціонування повинна зробити досить вагомий внесок в економічне зростання країни в цілому. Тому ключовими питаннями реформування вітчизняної банківської системи сьогодні мають бути спрощення процедур злиття і поглинання банків, створення сприятливих умов для консолідації банківських установ.

Для набуття в процесі консолідації капіталу банків реальних, відчутних розмірів необхідно, щоб склалися відповідні передумови і виникли певні причини в економіці країни. Передумови спочатку мають бути спрямовані на наслідок – консолідацію банківського капіталу, що зумовлюється дією певних причин. Причини викликають не будь-які, а лише відповідні їм наслідки. За умов відповідності передумов та причин наслідок (консолідація капіталу) може бути реальним тільки для тих банків, які є найбільш чутливими до цих причин.

Не вдаючись до детального аналізу всієї сукупності можливих причин консолідації банківського капіталу, вважаємо за необхідне виділити основні концепції, сформовані сучасною світовою економічною теорією, які пояснюють спонукальну силу консолідації в економіці країни, сутність процесів об'єднань і утворення інтегрованих корпоративних структур незалежно від галузі та сфери діяльності її суб'єктів.

1. *Теорія синергії* вперше була сформована в роботах учених Бредлі, Десаї, Кім у 1983 році. Сутність синергетичної теорії полягає в тому, що утворена в результаті злиття нова корпорація може використовувати низку переваг (синергій), які з'являються в результаті об'єднання ресурсів окремих корпорацій. Синергетична теорія базується на тому, що менеджери як корпорації-покупця, так і корпорації-цілі діють в інтересах своїх акціонерів, тобто всі їх зусилля спрямовані на максимізацію доходів. Тому основним мотивом менеджменту при здійсненні злиття чи поглинання є отримання синергетичного ефекту. Найбільш відчутно синергізм виявляється в умовах ринкової економіки, що пов'язано з характером, умовами і структурою самого ринку (постійними коливаннями економічного середовища). Саме в таких умовах процес створення нових функціональних структур, здатних поєднувати одночасно необхідну гнучкість і стабільність розвитку, може відбуватися природним шляхом.

2. *Теорія "гордини"*, запропонована у 1986 році Р. Роллом, базувалась на твердженні, що об'єднання – це результат індивідуального рішення керівного складу менеджменту корпорації-покупця, яке вважає, що саме їхня оцінка вартості цільової фірми є правильною, а ринкова оцінка не повною

мірою відображає потенціал її розвитку. Тому рішення щодо злиття викликане лише ірраціональною “гординею” корпорації-покупця з приводу того, що тільки вона, а не ринок, може правильно оцінити вартість цільової фірми, визначити та виявити неіснуючі “синергії”.

3. *Теорія агентських витрат вільних грошових потоків* сформульована у 1986 р. М. Джененсом, який вважав, що причиною операцій об’єднань є розбіжність інтересів менеджерів компанії та її акціонерів щодо виплат дивідендів, повернення капіталу тощо, а це зменшує обсяги капітальної бази, створює певні труднощі пошуку зовнішніх джерел фінансування для нових інвестиційних проектів. Крім того, мають вплив на результативність діяльності компанії зростаючі компенсаційні виплати менеджерам. Існує також ризик того, що головним мотивом керівників компанії можуть стати їх власні інтереси, а не інтереси акціонерів та фірми загалом.

Ткачук, Н.М. Концептуальні основи банківської консолідації [Текст] / Н.М. Ткачук // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (30-31 жовтня 2008 р.) : у 2-х т. – Суми : УАБС НБУ, 2008. – Т. 1. – С. 52-53.